

Poetas Stasys Jasilionis

Saulius Jučys

1959 m. rugpjūčio 18 d. Vilniuje, Rasų kapinėse buvo palaidotas JAV lietuvių poetas, visuomenės veikėjas Stasys Jasilionis. Palaidota urna su jo pelenais. Tuomet Lietuvoje dar tik pradėti perlaidoti išeivių palaikai, todėl laidota sostinėje. Vėliau jau veždavo į gimtąsias vietas. S. Jasilionis palaidotas Lietuvoje, bet toli nuo gimtinės, niekada nelankytoje Vilniaus žemėje. Gimtojo Gailiūnų kaimo kapeliai būtų mielai priglaudę žymų kraštiečių.

Stasys Jasilionis gimė 1892 m. kovo 25 d. Gailiūnų kaime, Panevėžio rajone. Motina buvo našlė su keturiomis dukromis. Ištekėjo už siuvėjo, daraktoriaus, aktyvaus susibūrimų dalyvio. Iš šios santuokos ir gimė Stasys su broliu Mykolu. Motinai mirus, po keliolikos metų tėvas antrą kartą vedė. Antroje santuokoje turėjo dvi dukras. Tėvas mirė Gailiūnuose po Antrojo pasaulinio karo.

Stasys mokėsi pas tėvą Pušaloto valsčiaus pradžios mokykloje. Kartu su tėvu dalyvavo įvairiuose vietos susibūrimuose, skaitė to meto spaudą. 1909 m. Stasys išvyko į JAV. Binhemtone dirbo įvairius darbus. Ilgiausiai dirbo avalynės dirbtuvėje. Dalyvavo lietuvių visuomeniniame gyvenime. Rašė į to meto JAV lietuvių spaudą: „Kovą“, „Laisvę“, „Keleivį“ ir kitus laikraščius. Pradėjo kurti eilėraščius, kuriuos irgi

siųsdavo į spaudą. Išleido dvi poezijos knygas „Bešvintantis rytas“ (1936) ir „Pavasario godos“ (1948).

Kadangi buvo darbininkas, socialdemokratas, S. Jasilionis pokario emigrantų nebuvo vertinamas. Jis prijautė komunistinei Lietuvos valdžiai, nors į Lietuvą nebuvo atvykęs. Apie gyvenimą Lietuvoje sužinodavo iš komunistinės spaudos. Lietuvoje, iki S. Jasilionio palaikų palaidojimo, irgi mažai kas apie jį žinojo. Tik 1961 m., išleidus jo knygą „Žodžiai iš širdies“, poeto vardas buvo įrašytas į Lietuvos poezijos istoriją. Lietuvos literatūros istorijoje jis buvo minimas kaip vienas žymiausių XX a. I-osios pusės JAV lietuvių poetų. Apie jį parašydavo jubiliejų progomis, apie kūrybą atsiliepdavo kritikai, bet jo 100-osios gimimo metinės plačiai nebuvo paminėtos. O dabar iš viso retai kas beprisimena šį poetą, visą gyvenimą likusį ištikimu dar Lietuvoje jaunystės metais susiformavusiems įsitikinimams.

Poetas Stasys Jasilionis mirė 1950 m. liepos 30 d.

Šaltiniai ir literatūra

1. Bikinienė Ksavera. Atsiminimai apie Stasį Jasilionį.
2. Jasilionis Antanas. Atsiminimai apie Stasį Jasilionį.
3. Jasilionis S. Bešvintantis rytas. – Brooklyn. – 1936.
4. Jasilionis S. Žodžiai iš širdies. – Vilnius. – 1961
5. Jakučionis R. Emigrantų dainius // Kauno tiesa – 1967 03 25
6. Jučys S. Stasys Jasilionis // Jais garsi gimtinė. Konferencijos, įvykusios 2002 m. sausio 25 d., pranešimų tezės / Sudarytojas ir redaktorius P. Juknevičius – Panevėžys. – 2002. – P.9-10.
7. Kazakevičius V. Prasminga tradicija // Kraštotyra. – T.23. – Vilnius. – 1989 – P.78-81.
8. S. Jasilionio palaikai perkelti į tėvų žemę // Literatūros ir meno metraštis. – Vilnius. – 1961. – P.335-336.
9. Petronis J. Jį pašaukė gimtinė // Gimtasis kraštas. – 1967 03 30.
10. Stasys Jasilionis Amerikos lietuvių liaudies dainius ir veikėjas // Mizara R. Žvilgsnis į praeitį. – Vilnius. – 1960. – P. 301-317.
11. Stasys Jasilionis // JAV Lietuviai. – T.1. – Vilnius. – 1998. – P.386.
12. Stasys Jasilionis // Kaškaitis J. Augo beržas. – Vilnius. – 1964. – P.106
13. Stasys Jasilionis // Literatūros ir meno metraštis. – Vilnius. – 1963 – P.41.
14. Stasys Jasilionis // Kaškaitis J. Augo beržas. – Vilnius. – 1964. – P.106
15. Subačius G. Du paminklai poetui // Gimtasis kraštas – 1987 03 25.
16. Vaivutskas A. Poetas ir visuomenininkas // Tiesa. – 1967 03 24.
17. Vaivutskas A. Skatinęs įveikti sunkumus // Gimtasis kraštas. – 1977 03 24
18. V. K. Poeto sugrįžimas // Darbas – 1978 05 13.
19. Valbasys L. Tu sugrįžti į gimtąją žemę // Literatūra ir menas – 1959 08 15.
20. Vanagas V. Kuklus žodis // Pergalė – 1962. – Nr.3. – P. 164-165.
21. Vargonašis. Mūsų senieji darbuotojai // Panevėžio balsas. – 1925 08 06.